

(א) [נשלח כח: כבודות פו.], (ב) סנהדרין ו. לג. לקמן קח: כבודות כח: (א) כלואים פ"ו מ"ד ו' ימות פג., (ד) ב"ב ג. ושי"ג, (ה) ב"ב פ"ו מלאי דף ל: פ"י רש"י בית חייב ללמוד לכן אומנות להתפרנס בו ומוקות ומדות כתיבי כתיבא דקדק, (ו) נ"ד"ה (פנינים), (ז) מיומר, (ח) נ"ד"ה (שעריצון), (ט) נ"ד"ה השאלה, (י) נ"ד"ה וסכר,

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה טיהר וכו' דר"מ היא דללון וכו': (ב) בא"ד מיהו קשה מטייה את הטמא כ"ל: (ג) בא"ד והא דנטייה כח לאוסמו דר"מ דדאין וכו': (ד) בא"ד ואין זה אלא גרם: (ה) ד"ה ממילת וכו' שאין זה משנה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מחיצת א"י כחב כחב החיא משנה דהמסבך. ע"י לקמן דף קטז ע"ב תוס' ד"ה ל"ב הכ:

רבינו הגנאל

בית חייבם את הדרך זו גמילות חסדים אשר לכו זה ביקור חולים בה זו קבורה ואת המעשה זו הדין אשר יעשו זה לפנים משורת הדין. ריש לקיש אחוז דינר ל"י אילעזר אמ' ליה מעליא הוא אמ' ליה חזי דעלך סמכנא, אמ' ליה למאי אמ' ליה דאי משתבח בישא מחייבנא לך, והא את הוא דאמרת מאן הוא תנא דדאין דינא דגראמא ר' מאיר, מאי לאו ר' מאיר ולא סבירא לך כוותיה, אמ' ליה לא כ"י מאיר וסבירא לו כוותיה. ודייקינהו דתנא מאיר אילימא את דתנן דן את הדין זיכה החייב ח"יב הובא כול', ודחוק הא ר' אילעאי והוא שנטל נתון ביד. אלא לצבע לו אדום וצבעו שחור, דחינן דילמא שני התם בדידים קא עביד, אלא הא מחיצת הכרם שנפרצה אומ' לו לבשל הכרם גרוד נתיאש ולא בדר הרי זה קידש חייב באחירותו, פיר' חייב לשלם הודע קימא לן זה סומך לגור וזודע וזה סומך ונוטע, וכיון שנפרץ הגדר נתערבו ואספדו הבית הכרם וזודע והפסידו שלא גדר גרם לזרע להיאסר, לפיכך נתחייב בעל הגדר לשלם דמי הודע שנאסר נתברר כי אע"פ שלא עשה מעשה בדידים אלא ישב ולא גדר וגרם הוה לחבירו חייב וכן הלכה. מהנ"י. נתן צמר לצבע והקדיחתו ויהו נתון לו דמי צמר, צבעו כעור כול'. פיר' כעור כולבוט, ופיר' כולבוט

הגוזל עצים פרק תשיעי בבא קמא

ע"א מ"י פ"י מהל' שכירות הלכה ה סמג ע"ש פ"ו טו"ש"ע ח"מ ס' טו ע"פ ס' ו:
פ ב מ"י פ"ו מהל' חובל ומוק הלה יא ועין בהשגות ובמ"מ סמג ע"ש ע טו"ש"ע ח"מ ס' שפ ס"ף א:
פ א ג ד מ"י פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ג סמג ע"ש ו טו"ש"ע ח"מ ס' כה ס"ף א:
פ ב ה מ"י פ"ו מהל' כלואים הלכה ז סמג לאון רפ טו"ש"ע י"ד ס' רלו ס"ף א: מו:

מוסף רש"י

בית חייבם ללמוד להם אומנות להתפרנס בו. מוקות ומדות כתיבי כתיבא דקדק (ב"ב ל.). דדאין דינא דגראמא. המחייב את הגורם הפסד למיזרו (כתובות פ"ג). שנטל נתון ביד. שנטל הוא המעות ממנו בידו ופרשו לבעל דין (בכורות פ"ב). הרי זה קידש. לשון פן מוקדש (דברים כב) אשר מצולת חבירו וחייב לשלם (יבמות פ"ג). מחיצת הכרם. שמקוץ לפניה הלגן של חבירו (ב"ב ב.).

צית חייבם. (ט) תלמוד תורה: זיקור חולים וקבורה. פרכינן באלו מליאות נצ"מ ל: היינו גמילות חסדים ומוקי לה זיקור חולים בצנ גילו ונטול אחד מששים בחלו וקבורה בזקן ואינו לפי כבודו ואפילו הכי חייב: **שנשא ונתן ביד.** וזיכה את החייב שהיה לו משכון למלוה ממנו ונטל דייק למשכון והחזירו ללוה. וחייב את הזכאי נטל ביד ממנו מן הנחשב ושילם לתוצע. וטימא את הטהור נטל שרץ בידים וחרקו עליה לטמאו ודאי להחזיק דבריו. וטיהר את הטמא נטל הדיין לפירות טמאים וערבן עם שאר פירות האיש השואלו. והוה ליה עושה מעשה צדים ומוזיק והכי מפרש בסנהדרין צפרק אחד דיני ממונות (דף לג.): קידש. אסר את הטהור: **מחיצת הכרם.** קיימא לן היה גדר בנתיים זה סומך וזעיס לגדר מנאן וזה סומך גפנים לגדר מנאן בלא יחפור (ב"ב דף טו.): גדור

צפנים משורת הדין עבד ברתני [רב יוסף] והודעת להם וגו'. והך צרייתא מייתי נמי צפרק אלו מליאות (ב"מ דף ל:): גבי זקן ואינו לפי כבודו ורבי ישמעאל צ"י יוקי לפנים משורת הדין עבד כדמני כו' אצל צסוף פרק האומנים (ס"ס דף פג.). גבי רצה בר רב הונא דשקלינהו לגלימייהו דהנהו שקולאי לא מייתי לה אלא מייתי למען תלך צדך טובי' ומפ' ר"י מאורליי"ש דלא שייך לפנים משורת הדין אלא בדבר שאחרים חייבין וזה פטור כמו רבי חיאל דהכא ור' ישמעאל צרבי יוקי באלו מליאות (ס"ס דף ל:): אצל בהאיא דרצה בר רב הונא אין חילוק בינו לבין אחרים ואין נראה בצפרק אלו מליאות (ס"ס דף קד: וש"ס) אמר דעבד לפנים משורת הדין גבי הא [דלצוה] דשמואל אשכחיהו להך חמרי במדברא אהדיניהו למרייהו לצמר מריסר ירחי שתא ובהאיא פטרי כ"ע וי"ל דנהנהו שקולאי לא שייך לפנים משורת הדין כיון שעשו לו היזק גדול בפשיעה ששיבירו לו חצית של יין: **אחרי דינר אר' ארעור.** אכתי הוה לך ריך למיגמר דאי לא הוה לך ריך למיגמר לא היה מרובי כדמשמע גבי ר' חיאל דעבד לפנים משורת הדין והא דקאמר (י) (מר) חזי דעלך קסמכינא אפילו לא אמר הוה מחייב כמז דלעולם לא מחייב עד שיאמרו לו: **טימא את הטהור.** אע"ג דלמר בהניזקין (גיטין דף עב:): המטמא והמנדמע והמנכך בשוגג פטור הכא אית ליה לחיובי אע"ג דשוגג הוא מההיא טעמא דמחייב התם צמזמ לנ"ד היזק שאין ניכר לא שמיא היזק כדי שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו הכא נמי חייב כדי שידקדק בדין ופיה ולמ"ד נמי שמיא היזק ושוגג פטור כדי שידועו הכא חייב דליכא למיחש להכי דאפילו טיהר את הטמא ועירבו עם פירותיו ליכא למיחש שמה אצ"כ לא יודיענו שהן טמאים כדיון שדיין או חכם ובעל הוראה ודאי יודיענו **טיהר את הטמא מה שעשה עשוי וישלם מביתו.** א"ל ליישב טיהר את הטמא בשום ענין אלא כשעירבו עם פירותיו כדמפרש במסקנא צפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: וש"ס) וצפרק עד כמה (בכורות דף כח: וש"ס) דאם הן בעין לא מה שעשה עשוי ולא ישלם מציתו שייך בהן והא דלא מפרש הכי אלא כי מוקי לה כשנשא ונתן ביד לאו משום דמעיקרא לאו צהכי עסקינן אלא דמעיקרא לא איירי כשעירבן חכם אלא הצעלים אצל במסקנא קאמר שהכס צעמנו עירבן וצבכורות שצא ליישב וישלם מציתו כטיהר את הטמא כשעירבו עם פירותיו איירי כשעירבו עם פירות מועטים וצבכורות שצא ליישב מה שעשה עשוי איירי כשעירבו עם פירות מרובים ונתבטלו הטמאים ברוב דמרייהו ליכא לאוקמי בעינן אחד דפשיטא דנמקוס מה שעשה עשוי שהוא טהור לא שייך ישלם מציתו וא"ת למאי דבעי לאוקמי כר"מ היכי מתבטלים הטמאים ברוב והא ס"ל כר"מ בהניזקין (גיטין דף נד:): גבי אגוזי פך ורימוני צדקן פלנו ונתפלעו אפילו שוגג לא יעלו וי"ל דשוגג כי האי שעשה ע"פ חכם לא קניס ר' מאיר א"כ התם דוקא שנתפלעו אחר הנפילה שנתפלעו מערובתן קאמר ר' מאיר דלא יעלו אצל אס נתפלעו קודם שנתערבו מודה ר"מ דשרי א"כ בהך מילתא דוקא דלאין דינא דגראמא דתיא כר"מ ותימה מאי בעי לאתויי מהכא דר' מאיר (ו) דלאין דינא דגראמא ומאי מוקי לה נמי כשנשא ונתן ביד בלא נשא ונתן ביד חייב אפילו לרבנן דלא דיני דינא דגראמא כיון דבאמירה צעלמא קס דינא דמוכח צפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לג: וש"ס) דקאמר אי אמרת בשלמא טעה בדבר משנה אין חזור אלמא קס דינא היינו דקמפחד ר"מ אלא אי אמרת חזר לימא ליה כיון דאילו הואי פרה [קמן] הוה הדרא השתא נמי דיקן לאו דינא ולא כלום עבדת והתם ע"כ אתי כרבנן דלר"מ דלאין דינא דגראמא אע"ג דאילו הואי קמן הוה הדר היה לו להמחייב כמו מראה דינר לשולחני דחייב אע"ג דאילו הוה קמן הוה מהדר ליה וי"ל דלעולם היא סוגיא כר"מ ולא דמי למראה דינר לשולחני כדיון שהראהו לשולחני שוב לא היה לו להראותו לאחר אצל גבי פרה כשאסרה לו חכם זה לא היה לו למחר להאכילה לבלבדים או לרעב עם פירות והיה לו לישאל עדיין לחכם אחר ומייהו קשה מטיהר (ט) הטמא אמאי מחייב חכם אפילו לר"מ כמה שעירבו צעל הביית עם פירות מוחא אפילו לא עירבו הוה הדר השתא נמי לאו כלום עבד וכן כרישא דהך דין את הדין צפ' עד כמה (בכורות דף כח:): דתנן מי שאינו מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקבר וישלם מציתו ואמאי נימא כיון דאילו לא נשחט היה מומת השתא נמי לאו כלום עבד וע"כ דע"כ סוגיא דהכא וצבכורות דלא כרב חסדא דהא משמע דלתיבא דר"מ ניחא ליה בלא נשא ונתן ביד אלא כרב ששת וא"כ כיון דמה שעשה עשוי משום דאיירי לטעה בשיקול הדעת כדמוקי לה רב ששת כריש סנהדרין (דף א) למה נתחייב הדיין לרבנן צמאי דנגע ביה שרץ הלא בלאו הכי מה שעשה עשוי ועוד היכא דקס דינא למה לא יתחייב אפילו לרבנן דלא דיני דינא דגראמא מ"ש מכהנים שפיגלו במקדש דמזדיין חייבין צין לר"מ צין לרבנן אע"ג דצדבור צעלמא מיפסל ולא חשיב דינא דגראמא ונראה לפרש דכל היכא דקס דינא אפילו צדבור חשיב כמעשה ולא כגראמא ומחייב אפילו לרבנן אצל היכא דאילו הוה קמן הוה הדר כגון מראה דינר וכגון טעה בדבר משנה לר"מ חייב ולרבנן פטור דהא ודאי גרמא הוה מה שהאכילו אחריי כן על פיו או מה שעירבו עם פירותיו וסוגיא דסנהדרין כרבנן והא דבעי הכא לאוכוחי דר"מ (ו) דלאין דינא דגראמא מטיהר את הטמא דייק מחייב חכם כמה שעירבו צעל הביית עם פירותיו ומחייב את הזכאי דחייב חכם אמאי דשילם זכאי אחר כך אצל טימא את הטהור וזיכה את החייב דצדבורו של חכם מה שעשה עשוי חייב לשלם אפילו לרבנן דלא דיני דינא דגראמא וכן צפרק עד כמה (בכורות דף כח:): דקאמר לימא תנן סתמא כר"מ משום טיהר את הטמא וחייב את הזכאי קאמר ולא משום טימא את הטהור וזיכה את החייב והא דמפרש התם לשנויי מתני' כרבנן טימא את הטהור דנגע בה שרץ זיכה את החייב שהיה לו משכון ונטלו הימנו אגב אחריתא מפרש להו א"כ סוגיא דהתם כרב חסדא ומפרש האמת ורישא דמי שאין מומחה וראה את הבכור ונשחט על פיו לאו דוקא אלא הוא עצמו שחטו וט"ע לרבנן מ"ש דפטרי בשורף שטרות חזירו מטימא הטהור וכהנים שפיגלו דלא חשיב דינא דגראמא דמה לי אס גורם לו הפסד ע"י ששורף שטרותיו ומה לי ע"י דיבורו וז"ל דדיבור חשיב כמעשה והוה מויק בגוף הממון בידים אצל בשורף שטר חסיד נוגע בגוף הממון וימירא צעלמא הוה דקלי מיניה ואין (ו) אלא גרם צעלמא ועוד י"ל דסוגיא דהכא וצבכורות דלא כרב ששת אלא כרב חסדא דלא קס דינא צדיבורי צעלמא ואיירי צמאי ונתן ביד כדמוקי התם רב חסדא אלא דס"ד דגמ' דנשא ונתן בעלי דינין ודחי דאיירי צמאי ונתן ביד הדיין עצמו: **שאני התם בדידים עביד.** מימה ודקארי לה מאי קארי לה וי"ל משום דאין האמר משתנה מיד כשנתן בסממנים דאין קולט הצבע מיד עד צ' ימים או ג' וגרמא צעלמא הוה ודומה למסכך גפנו שאין מויק עד אחר זמן וצמרייהו משני בידים קעביד ומ"מ מסכך גפנו לא מויק כל כך בידים כמו צמור לצבע לפיכך הביאה אחר כך: **מחיצת הכרם שנפרצה בו.** אור"ת שאין (ו) משנה בשום מקום אלא צרייתא היא ומ"מ דייק דאתיא כר"מ * מכח ההיא משנה דהמסכך דלעיל דפליגי התם כסיפא ר' יוסי ור"ש ואמרי' אין אדם אוסר דבר שאין שלו וא"כ צרייתא דמחיצת הכרם כר"מ יוסי ור"ש לא אתיא אלא כתיב דידעה דהיינו כר"מ דסתם משנה ר"מ היא וא"ת ומאן תנא דפליגי דר"מ דינא דגראמא דרבי יוסי ור"ש לא פליגי אלא משום דאין אדם אוסר דבר שאין שלו ורבנן דפליגי דר"ש צדבר הגורם למומן ליכא למימר דיש חילוקין כדפרישית בצמורה (לעיל דף ע"א: וש"ס) וי"ל דההוא תנא דפרק המנח (לעיל דף נג:): דקתני שחטו ונתנו צמנתה מה שעשה עשוי פליגי אר"מ דמשמע דיש לפטור יותר בשורף שטרותיו מנשחטו ולמאן דלאין דינא דגראמא אמר לעיל דמגבי ציה דמי שטרע מעליא: